

ת"ד 163/01/14 - עזריאל יהודה טאובר נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום לתעבורה בנצרת

ת"ד 163-01-14 מדינת ישראל נ' טאובר
תיק חיצוני: 14-6634/2013

לפני המבקש נגד המשיבה
כב' השופט אלכס אחטר
עזריאל יהודה טאובר ת.ז. 51148526
מדינת ישראל

החלטה

1. לפני בקשה של המבקש להורות על ביטול כתב האישום אשר הוגש נגדו, בטענה של "הגנה מן הצדק", זאת מכוח סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי, התשמ"ב - 1982 (להלן: "החוק").
2. נגד המבקש הוגש כתב אישום המייחס לו גרימת נזק לרכוש או אדם, עבירה בניגוד לתקנה 21(ב) לתקנות התעבורה, התשכ"א - 1961 (להלן: "תקנות התעבורה"); חוסר זהירות, עבירה בניגוד לתקנה 21(ג) לתקנות התעבורה ואי שמירת מרחק, עבירה בניגוד לתקנה 49(א) לתקנות התעבורה.
3. על פי הנתען בכתב האישום, ביום 11.12.2013, בשעה 19:30 לערך, נהג המבקש ברכב פרטי מס' רישוי 6356916 בכביש 77 כשהוא נוסע מכיוון רמת ישי לכיוון טבריה. המבקש נהג ללא זהירות וללא תשומת לב מספקת לתנאי הדרך והתנועה, ובהגיעו למחלף הכבישים 77 עם 79, בנוסעו בעקבות רכב מס' רישוי 6268470 (להלן: "הרכב"), לא שמר על רווח מספיק, ועקב כך התנגש עם חזית רכבו בחלק אחורי של הרכב אשר היה נהוג בידי יצחק זנאתי (להלן: "התאונה"). כתוצאה מהתאונה נפגעו ונזקקו לטיפול רפואי מר זנאתי ונוסעת מרכבו, וכלי הרכב המעורבים בתאונה ניזוקו.
4. בישיבת ההקראה הראשונה שהתקיימה ביום 5.06.2014, הודיע ב"כ המבקש כי ברצונו להעלות טענה מיקדמית של הגנה מן הצדק. בהתאם לך הוריתי לצדדים להגיש טיעוניהם לעניין זה בכתב.

טענות המבקש

5. המבקש עותר לביטול כתב האישום, בעילה של אכיפה בררנית של המשיבה. לטענתו, עומדת לו טענת הגנה הידועה בשם "ההגנה מן הצדק". לביסוס הטענה כי המדובר באכיפה בררנית, טען המבקש, כי המדובר בתאונת דרכים קלה בין שני רכבים. על פי נוהל אגף תנועה מס' 02.233.13 (סעיפים 3 ו-4(ג))

(להלן: "הנוהל") רשאי מוסמך לגניזה, בנסיבות אלה, להורות על פתיחת תיק בגין תאונת דרכים כאשר מדובר בנסיבות מיוחדות בלבד, וכאלה לא פורטו בכתב האישום דנן, מכאן כתב האישום הוגש בניגוד לנוהל.

עמדת המשיבה:

6. לטענת המשיבה, הנוהל הינו מסמך משטרתי פנימי, אשר אינו מחייב את בית המשפט. לפי הנוהל הסמכות הבלעדית האם להגיש כתב אישום במקרה של תאונת דרכים נתונה לראש משרד תאונות דרכים, אשר מקבל את החלטתו לאחר בחינת הראיות שלפניו. זאת ועוד, כתב האישום הוכן על ידי תובע ותיק, מומחה בתאונות דרכים, שהכין את כתב האישום בהסתמך על הראיות שלפניו, ושיתבררו במסגרת ההליך העיקרי. תאונת הדרכים נגרמה כתוצאה מחוסר זהירותו של המבקש אשר לא שמר על רוח מספיק מהרכב שנסע לפניו, והתנגש בחלקו האחורי, וכתוצאה נפגעו ונזקקו לטיפול נהג הרכב ונוסעת מרכבו. משכך, דין הבקשה להידחות.

דין והכרעה:

לאחר שעיינתי בכתב האישום ובטיעוני הצדדים בכתב, אני סבור כי לא ניתן לקבל את טענת המבקש ואפרט להלן:

טענה של הגנה מן הצדק המתבססת על הטענה בדבר "אכיפה בררנית":

7. המסגרת לדיון היא סעיף 149(10) לחוק, ודוקטרינת ה"הגנה מן הצדק". דוקטרינה זו עניינה כידוע, סמכותו של בית המשפט לבטל כתב אישום אם הגשתו או בירוור עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית (ע"פ 4855/02 **מדינת ישראל נ' בורוביץ**, [פורסם בנבו] (2005) [להלן: "**פרשת בורוביץ**"].

בתחילת דרכה, הוטבעה הדוקטרינה בע"פ 2910/94 יפת נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2) 221 (1996) (להלן: "**פרשת יפת**"), שם נקבע כי הדוקטרינה תחול:

" במקרים בהם המצפון מזדעזע ותחושת הצדק האוניברסלית נפגעת, דבר שבית המשפט עומד פעור פה מולו ואין הדעת יכולה לסובלו. ברי כי טענה כגון זו תעלה ותתקבל במקרים נדירים ביותר, ואין להעלותה כדבר שבשגרה ובעניני דיומא סתם. חשיבותה של טענת ההשתק הפלילי למקרים בהם התנהגות הרשות היתה כה מקוממת עד כי אי אפשר להרשיע אדם, כשמי שמעמידו לדין הוא שהביאו לכלל מעשה".

אף שהמבחן שנקבע בפרשת יפת הוגמש בהמשך, בפרשת בורוביץ, עדיין נשמר העיקרון לפיו הגנה מן הצדק תינתן רק במקרים חריגים ביותר. מאז נקלטה הדוקטרינה של הגנה מן הצדק אל המשפט הישראלי נעשו ניסיונות לטעון לתחולתה על פגמים שונים בפעולתן של רשויות התביעה. ברובם המכריע של המקרים לא צלח הניסיון ובית המשפט שב והדגיש את הזהירות והצמצום שיש לנהוג בהפעלת הדוקטרינה (ראה: ע"פ 6922/08 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם ביום 1.02.2010]; ע"פ 7014/06 מדינת ישראל נ' אהרון לימור (פורסם ביום 1.04.2007)).

אכיפה בררנית כאמור, הינה אחת מהטענות המצדיקות בחינת ההגנה מן הצדק.

אכיפה בררנית הוגדרה בפסיקה, כדלקמן:

"אכיפה הפוגעת בשוויון במובן זה שהיא מבדילה לצורך אכיפה בין בני אדם דומים או בין מצבים דומים להשגת מטרה פסולה, או על יסוד שיקול זר או מתוך שרירות גרידא." (בג"צ 9396/96 סימונה זקין ואח' נ' ראש עיריית ב"ש ואח' (פורסם בנבו)).

בע"פ 8551/11 יצחק כהן סלכגי נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו), חודדו הפרמטרים על בסיסם יבדוק בית המשפט אם מדובר באכיפה בררנית:

"באופן עקרוני את שאלת האכיפה הבררנית יש לבחון תוך התייחסות לשלוש שאלות: השאלה הראשונה היא מהי קבוצת השוויון שעומדת נמנה מי שמעלה את טענת האכיפה הבררנית... השאלה השנייה היא - באותם מקרים שאכן הרשויות לא אוכפות או לא אוכפות באותה מידה כלפי כל מי שנמנה עם אותה קבוצת שוויון- כיצד יש לאבחן מצבים של אכיפה בררנית פסולה ממצבים רגילים ולגיטימיים של אכיפה חלקית מטעמים של מגבלת משאבים וסדרי עדיפויות. השאלה השלישית היא מהו הנטל הראייתי המוטל על מי שמעלה טענה של אכיפה בררנית - באופן כללי, ובמשפט הפלילי בפרט. יודגש כי שלוש השאלות שהוצגו הם נפרדות, אך בחינתן צריכה להתקיים בזיקה הדוקה זו לזו."

לגבי השאלה השנייה, נקבע בבש"פ 7148/12 כנאנה נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו), כי:

"אכיפה היא בררנית, להבדיל מאכיפה סלקטיבית או חלקית, רק אם ההבחנה היא שרירותית וחסרת הצדקה."

בע"פ (מחוזי ת"א) 15757-04-11 מדינת ישראל נ' גרינוולד (פורסם ביום 18.06.2012), נקבע:

"בגדר העילות הפוטנציאליות להתערבות בית המשפט בשיקולי התביעה בהעמדה לדין מצוי עקרון השוויון שישומו המעשי עלול להיות הוראה על ביטול כתב אישום בשל אכיפה בררנית. בית המשפט הדגיש כי גם בנושא זה נוהג בית המשפט באיפוק רב ולא בנקל תהא התערבות שמקורה באכיפה בררנית. בקליפת אגוז, ככלל, על החלטת התביעה להיות חפה מהפלייה. ביסוד עילה זו עומדת השאיפה לשמור על אמון הציבור ברשות המנהלית, ובעניינו ברשויות התביעה..."

וכן:

"אם ימצא כי התביעה הונחתה על ידי שיקולים זרים, פעלה בחוסר תום לב או שבית המשפט מגיע למסקנה, כי הבחירה את מי להעמיד לדין ולגבי מי להימנע מכך, חרגה בנסיבות הענין ממתחם הסבירות

- רק אז, תתקבל טענת אכיפה הבררנית".

בהתאם למבחנים שנקבעו בפרשת בורביץ, בשלב הראשון על בית המשפט לזהות את הפגמים שנפלו בהליך בעניינו של הנאשם ולעמוד על עוצמתם, במנותק משאלת אשמתו או חפותו. בשלב השני, בוחן בית המשפט אם קיומו של ההליך הפלילי, חרף הפגמים, יפגע פגיעה קשה בתחושת הצדק וההגיונות. בשלב זה, מאזן בית המשפט בין האינטרסים השונים התומכים בקיום ההליך הפלילי (מיצוי הדין עם עבריינים, הוצאת האמת לאור, הגשמת מטרות הענישה, שמירה על בטחון הציבור והגנה על זכויות הקורבן), לבין האינטרסים השונים התומכים בביטול ההליך (הגנה על זכויות היסוד של הנאשם, אי מתן לגיטימציה להתנהלות פסולה של הרשות והאפקט החינוכי הגלום בכך כלפי הרשות, שמירה על טוהר ההליך השיפוטי ושמירת אמון הציבור בבית המשפט), הכל - בהתחשב בנסיבות הקונקרטיות של התיק.

רק אם נוכח בית המשפט כי קיומו של ההליך אכן כרוך בפגיעה קשה בתחושת הצדק וההגיונות, יעבור הוא אל השלב השלישי ויבחן האם ניתן לרפא את הפגמים באמצעים יותר מתונים ומידתיים מאשר ביטולו של כתב האישום.

יש לזכור כי בית המשפט בוחן את שיקול הדעת של המאשימה בחינה מנהלית. בית המשפט אינו שם עצמו במקום המאשימה ובודק מה הוא היה מחליט במקומה, אלא בודק את סבירות החלטתה.

יישום הכללים במקרה שלפני:

8. בעניינו, אני מקבל את טענת המשיבה, כי הקביעה האם יש מקום להגיש כתב אישום נגד המשיב, התבססה על בחינת חומר החקירה ושיקול הדברים לגופם.

בנוסף, אני מקבל את טענת המשיבה, כי סמכות הגניזה נתונה לגורמים המפורטים בסעיף 5 לנוהל.

השאלה אם המבקש אכן שונה מנאשמים אחרים, שעניינם הסתיים בגניזה, היא שאלה שניתן יהיה להכריע בה רק לאחר שמיעת ראיות, אך לפחות על פני הדברים, לא מצאתי עילה לחשוד כי שיקול זר הניע את המשיבה בהתנהלותה בתיק.

לא מצאתי בפעולות המשיבה משום יצירת "הבחנה שרירותית וחסרת הצדקה" המעידה על אכיפה בררנית פסולה (על פי המבחן הקבוע בפרשת סלכגי, לעיל).

9. אשר על כן ולאור האמור לעיל, באתי לכלל מסקנה כי החלטת המשיבה הייתה סבירה ועניינית, לא נבעה משיקולים זרים והיא מצויה במתחם שיקול הדעת שמוקנה לה. השיקולים שפירטה ב"כ המשיבה

הם שיקולים רלוונטיים ומוצדקים, ועל כן אין מדובר באכיפה בררנית.

משכך, דין הבקשה לביטול כתב האישום על נימוקיה - להידחות.

המזכירות תעביר העתק ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, ט"ז תמוז תשע"ד, 14 יולי 2014, בהעדר הצדדים.